

Meer solidariteit door sociale strijd

In haar tweede manifest schuift de Gravensteengroep politieke gelijkwaardigheid als voorwaarde voor sociaal-economische solidariteit naar voor. Na een veeleer filosofisch overzicht van de geschiedenis van het begrip solidariteit poneert de Gravensteengroep zonder meer dat de Vlaams-regionale schaal het geprivilegieerde niveau is voor de organisatie van die gelijkwaardigheid. Er kunnen serieuze vraagtekens geplaatst worden bij die vermeende specifieke Vlaamse sociale agenda. Is hier dan werkelijk meer sociale gelijkheid, is de loonspanning hier lager, is hier een politiek tegen de werkdruk, is het schoolsysteem hier minder selectief, zijn de huurprijzen hier lager, is hier minder fiscale fraude, worden de mensen zonder papieren hier beter bejegend, is hier minder racisme...? Solidariteit ontspruit volgens ons niet aan filosofische manifesten. Solidariteit komt voort uit de dagdagelijkse sociale strijd voor sociale, culturele, politieke en economische rechten en gelijkwaardigheid, een strijd die op 1 mei en op Rerum Novarum voor het voetlicht geplaatst en gevierd wordt. De Gravensteengroep zwijgt echter over de geglobaliseerde politiek-economische context waarin die strijd vandaag plaatsvindt. Logisch, want regionalisering is de laatste decennia zowat overal ter wereld het politieke en institutionele vehikel bij uitstek geworden voor de promotie van een niets ontziende en wereldwijde economische concurrentieslag. Het nationalisme staat vandaag ten dienste van de concurrentie en niet van de sociale gelijkheid. En die discussie ontlopen de Gravensteners.

Volgens de herauten van de zogenaamde derde industriële revolutie (ICT) en het neoliberalisme, de meest recente golf van globalisering, zijn de nationale staten overbodig geworden en is de toekomst aan de regio's. De nationale staat zit gewrongen tussen een opwaartse en neerwaartse herschaling van politieke besluitvorming en regulatie. Deze herschaling maskeert een duidelijke strategie om los te komen van de marktregulerende en herverderlingsmechanismen die op nationale schaal ontwikkeld werden om de door markt en het kapitaal veroorzaakte sociale en ruimtelijke ongelijkheden tegen te werken. De doelstelling is de interregionale competitie voor investeringen, brains, toeristen en kapitaalkrachtige inwoners op te drijven. Die concurrentie wordt gevoerd met openbare investeringen in transport en communicatie, stadsvernieuwing, belastingsvoordelen, het socialiseren van milieukosten en de vermarkting van cultuur en identiteit in regiomarketing. Maar regio's zijn geen bedrijven. Ze kunnen niet failliet gaan, de inboedel verkopen en verdwijnen. Een verliezend territorium blijft zitten met onbenutte investeringen, een emigratiestroom en armoede. Winnende territoria staan opvallend gemakkelijk achter deze geografische concurrentie en vergeten zowel de negatieve gevolgen als het feit dat hun winst meer te maken heeft met de effecten van de globale economie op hun ruimtelijke structuur (die zelf de erfenis is van voorbije investeringsrondes), dan met de kwaliteit van hun beleid.

Het Vlaamse regionalisme schakelt zich al sinds de late jaren 1970 in in dit neoliberale herschalingsproject. De meest gegeerde buit in de huidige staatshervorming is fiscale autonomie en arbeidsmarktbeleid, respectievelijk om belastingsverlagingen te realiseren en het activeringsbeleid te versterken. Regionalisering is echter niet klassenneutraal. Op welk schaalniveau wat gereguleerd wordt is immers altijd de uitkomst van een politieke strijd waarin verschillende sociale groepen, en die zijn doorgaans niet te vatten in taal- of cultuurgroepen, tegengestelde belangen hebben. De Gravensteengroep gaat onkritisch uit van "wij, Vlamingen". Maar wie zijn "wij"? "Wij, Vlamingen" duidt op een territoriale groep, drager van een algemeen, gemeenschappelijk belang. Maar zoals achter elk "algemeen belang" schuilen hierachter tegengestelde belangen. De vraag stelt zich dus met wiens belang dé Vlaamse zaak samenvalt? En is het progressief?

De Gravensteengroep schuift 'territorialiteit' naar voor als enig sociaal-ruimtelijk principe voor een solidaire politieke gemeenschap. Het voordeel daarvan is dat het, in vergelijking met een louter etnisch-culturele invulling van politieke gemeenschap, iedereen die zich op een bepaald territorium bevindt insluit en rechten geeft. Voor ons gaat het echter niet om het definiëren en verwezenlijken van een algemeen belang op een vooraf bepaald territoriaal geheel. Het gaat erom de verschillende

en/of tegengestelde belangen te erkennen, hun politieke uitdrukking te structureren en de juiste instellingen te creëren waar ze geconfronteerd worden, waar onderhandelingen ontstaan en compromissen gesloten worden. Het gaat erom de juiste tafel te maken waarrond de diverse geledingen van de samenleving plaats kunnen nemen en met de beste kansen rechtvaardige akkoorden opstellen. Dat soort Vlaamse onderhandelingstafel bestaat niet en er zijn geen plannen om ze in elkaar te timmeren. De Belgische onderhandelingstafel is dankzij de arbeidersbeweging al meer dan 100 jaar oud. Dat deze tafel zou vernietigd worden omwille van de huidige moeilijkheden lijkt ons, gelet op het ontbreken ervan op Vlaams niveau, een uiterst onverstandige zaak. Daarnaast heeft de culturele uitholling van de Belgische staat tenminste dat opgebracht dat er geen plaats meer is voor Belgisch nationalisme en dat die staatsstructuur minder dan de deelstaten een culturele romantiek moet opbouwen en meer dan de deelstaten bezig moet zijn met het overbruggen van ongelijkheden. De verplichting om Vlaanderen voortdurend in te passen in een Belgische en Europese context is misschien een dam tegen een etnocentrische zelfgenoegzaamheid, die uiteindelijk zelfvernietigend dreigt te worden.

Globalisering, als het herdefiniëren van territoria, is er in zijn neoliberale vorm op gericht territoria zo te definiëren dat de solidariteit en politieke gelijkwaardigheid tussen arme en rijke gebieden doorbroken wordt en met elkaar in competitie gebracht worden. Vlaamse autonomie kan geen surrogaat zijn voor sociale strijd. Op elke schaal zullen we tegenstanders van een progressief project tegenkomen, ook op het Vlaamse niveau. Met dat verschil dat we als autonome Vlaamse regio nog verder meegezogen zullen worden in een geografische competitiepiraal met andere regio's, die de ruimte voor echt democratische politieke keuzes nog zal verkleinen. Deze interregionale competitie kunnen we enkel vermijden door als progressieven strijd te leveren voor een links maatschappelijk project op alle mogelijke schalen, van de globale over de Europese tot de Vlaamse, de Brusselse en gemeentelijke schaal. En zeker ook aan de sterk uitgebouwde Belgische onderhandelingstafel.

De Vooruitgroep

(Een uitgebreide tekst waarop dit opiniëartikel is gebaseerd verscheen in het aprilnummer van tijdschrift "Samenleving en Politiek")